

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри Янковий О.Г

(підпис)
“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»
(шифр та найменування спеціальності)

на тему: **«Конкурентоспроможність підприємства та шляхи її
підвищення»**

Виконавець:

студент факультету ФЕУП
Балахніна Анастасія Олегівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Грінченко Раїса Володимирівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

КОМПЛЕКСНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

з теми:

**НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ (НА ПРИКЛАДІ
ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»)**

Науковий керівник комплексної кваліфікаційної
роботи к.е.н, доцент Грінченко Р.В
(вч. ступінь, посада, П.І.Б.)

Розділ Конкуренентоспроможність діяльності підприємства
Виконавець Балахніна А.О.
(П.І.Б. студента)

Науковий керівник к.е.н, доцент Грінченко Р.В
(вч. ступінь, посада, П.І.Б.)

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність поняття «конкурентоспроможність» та «конкурентоспроможність підприємства».....	7
1.2. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства.....	11
1.3. Методи досліджень конкурентоспроможності підприємств та їх систематизація.....	15
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИКАД».....	20
2.1. Опис та характеристика діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».....	20
2.2. Оцінка основних техніко-економічних показників підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад».....	26
2.3. Оцінка конкурентних позицій підприємства та SWOT-аналіз ТОВ «Телекарт-Прилад».....	38
РОЗДІЛ III. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	45
3.1. Заходи по підвищенню конкурентоспроможності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад».....	45
3.2. Економічне обґрунтування заходів по підвищенню конкурентоспроможності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад».....	49
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	65

ВСТУП

Обґрунтування актуальності обраної теми. Сьогодні поняття «конкурентоспроможність» найбільш вживане слово у науковій літературі. Конкурентоспроможність – це вирішальний фактор успіху на ринку товарів і послуг. Вивчення конкурентоспроможності дає чітке уявлення про недоліки підприємства і дозволяє розробити ефективні методи для усунення даної проблеми. В останні роки конкуренція посилилася за рахунок внутрішніх чинників у розвитку торгівлі та проникненні на українській ринок іноземних компаній. Тому і в теорії, і на практиці все більше уваги приділяється необхідності комплексного вирішення проблеми розвитку конкуренції та підвищення конкурентоспроможності підприємств, саме в таких умовах має особливе значення оцінка конкурентоспроможності підприємства. Актуальність теми зумовлюється тим, що перед кожною компанією стоїть питання оцінки рівня конкурентоспроможності для зміцнення конкурентних позицій та виявлення ефективних шляхів її підвищення. У сучасних умовах оцінка конкурентоспроможності є відправною точкою для розробки стратегічних альтернатив щодо посилення позиції компанії.

Науковими дослідженнями за даною тематикою займалися багато видатних вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як: Піддубний І.О., Піддубна А.І., Фатхутдінов Р.А., Ожогов С.І., Градов А.П., Азоев Г.Л., Шинкаренко В.Г., Бондаренко А.С., Портер М. Е., Варчук О.А. та Грабовенко О.А., Борисюк І.О. і Єрьоменко А.В., Янковий О.Г., Літвінова Ю.В., Кошелупов І.Ф. та багато інших.

Постановка мети і конкретних задач дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра полягає в оцінці рівня конкурентоспроможності підприємства та обґрунтувати шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємства на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- дослідити теоретичні аспекти поняття «конкурентоспроможності» та «конкурентоспроможності підприємства»;
- проаналізувати фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства;
- визначити та систематизувати методи оцінки конкурентоспроможності підприємства;
- провести аналіз проблем та заходів, що впливають на підвищення конкурентоспроможності;
- охарактеризувати діяльність ТОВ «Телекарт-Прилад» та визначити основні показники конкурентоспроможності підприємства;
- розрахувати основні техніко-економічні показники ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- провести оцінку конкурентоспроможності підприємства;
- визначити шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад».

Визначення об'єкта і предмета дослідження.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи виступає практична діяльність ТОВ «Телекарт- Прилад», що формує рівень його конкурентоспроможності.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти формування конкурентоспроможності ТОВ «Телекарт-Прилад».

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувалися загальнонаукові і спеціальні методи пізнання: теоретичний аналіз літературних джерел, синтез, порівняння, систематизація, статистичний аналіз, прогнозування, графічний метод, табличний метод та метод експертних оцінок.

Інформаційна база дослідження: у роботі використовувалися матеріали наукових конференцій, аналітичні огляди стану ринку промисловості, статистичні та довідкові матеріали, а також фактичні дані обліку та звітності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад», публікації

періодичної преси, матеріали наукових досліджень, представлених у вигляді статей та монографій.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні висновки та узагальнення, зроблені у роботі, можуть бути використані у процесі підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Телекарт-Прилад».

За результатами дослідження по темі кваліфікаційної роботи були опубліковані статті у Науковому віснику студентських статей ФЕУП з тем:

1. «Теоретичні засади конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах». Випуск 27. 2017 рік.

2. «Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства». Випуск 29. 2018 рік.

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменування). Загальний обсяг роботи становить 69 сторінок комп'ютерного тексту, містить 24 таблиці та 11 рисунків.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило виділити такі основні висновки щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств:

1. Визначено, що поняття конкурентоспроможності було введено Майклом Е. Портером. Аналіз досліджень показав, що не існує єдиної думки стосовно розуміння понять конкурентоспроможність та конкурентоспроможність підприємства. Незважаючи на різні підходи і різні бачення визначення конкурентоспроможності підприємства, головним є те, що конкурентоспроможність – найважливіша ланка всієї системи ринкового господарювання. Конкурентоспроможність підприємства - це здатність ефективно використовувати власні і позикові ресурси на конкурентному ринку.

2. Досліджено, що існуючі методики не враховують ступінь приватизації підприємств галузі, психологічний фактор і ряд інших, що впливають на конкурентоспроможність підприємства. Для усунення недоліків необхідно, насамперед, визначити і систематизувати ці фактори, що дасть можливість підвищити ефективність оцінки конкурентоспроможності виробництва і підняти якість продукції.

3. Проаналізовані та узагальнені існуючі методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності. На підставі їх критичного аналізу з'ясовано, що більшість з існуючих в економічній літературі та практиці методів вимірювання конкурентоспроможності не є універсальними. Розроблено власну логічну схему оцінки підприємства. Було визначено, що вона є більш об'єктивною та універсальною.

4. Проведено аналіз діяльності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» та оцінені його основні техніко-економічні показники. ТОВ «Телекарт-Прилад» є однією з провідних компаній України у сфері приладобудування. Сьогодні підприємство — це потужна компанія, що динамічна розвивається. Компанія має величезний досвід роботи у сфері комунікацій, впроваджуючи

нові технології, підприємство прагне до максимальної продуктивності і задоволення запитів найвимогливіших замовників.

5. Для аналізу оцінки конкурентоспроможності використано SWOT-аналіз, метод експертних оцінок та багатокутник конкурентоспроможності. Провівши аналіз, можна стверджувати, що ТОВ «Телекарт-Прилад» займає вигідне конкурентне положення, і конкурентна стратегія підприємства забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємства.

6. Для підвищення конкурентоспроможності підприємство повинне звернути увагу на наступні проблеми та заходи: технічний і технологічний рівень виробництва, висока якість продукції при порівняно низьких витратах на всіх стадіях виробничого циклу, застосування сучасних методів організації та управління, інформаційних технологій, кваліфікація персоналу, активна інноваційна діяльність, наявність фінансових ресурсів, чітка організація збуту (власна мережа, ефективна реклама, широкий товарний асортимент, красива упаковка, надійне гарантійне обслуговування), наявність високої організаційної культури, сприятливої репутації, іміджу.

7. Визначили шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства та запропонували впровадження заходів, а саме: удосконалення рекламної підтримки, впровадження нового обладнання та SCADA-системи на підприємстві. Виробництво і ефективний збут конкурентоспроможної продукції - узагальнюючий показник життєздатності підприємства, його вміння ефективно використовувати свій виробничий, науково-технічний, трудовий, фінансовий потенціал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азоев Г. Л. Конкуренція: аналіз, стратегія і практика: *Центр економіки і маркетинга*, 1996. 208 с
2. Антонов Р. Д. Управління конкурентоспроможністю організації: ІНФРА-М, 2013. 298 с.
3. Борисюк І.О., Єрмоменко А.В. Основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства: Національний авіаційний університет, м. Київ, 2012. № 33.-с.1-6
URL: <http://jml.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/409/397>.
4. Варчук О.А., Грабовенко О.А. Економіка: реалії часу: *Науковий журнал*, 2016. №1(23). С. 123-131.
URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n1.html>
5. Волинський Р. Про конкурентні переваги в умовах глобалізації. *Економіка України*, 2012. № 12. С. 68-72.
6. Головка-Марченко І. С. Сучасні підходи до розуміння сутності поняття "конкурентоспроможність підприємства". *Вісник економіки транспорту і промисловості*, 2013. №. 43. С. 67-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2013_43_14
7. Грінченко Р.В. Аналіз компонент середовища функціонування підприємства// *Науковий вісник МГУ. Серія: Економіка і менеджмент.* – Одеса. – 2017. – Випуск 27. – Частина 2. – С. 9-12.
8. Грінченко Р.В. Класифікація змін у діяльності підприємств □Електронний ресурс□ / Р.В. Грінченко. // *Економіка та суспільство.* – Мукачево. – 2017. - №12. – Режим доступу до журналу: <http://economyandsociety.in.ua>
9. Грінченко Р.В., Літвінова В.О. Тенденції розвитку підприємств сфери послуг в Україні / Раїса Володимирівна Грінченко, Вікторія Олександрівна Літвінова // *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред. М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569).* – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2017. – Вип. 1. – No 61. – С. 77–83.

10. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Демченко А.А. Вимірювання конкурентоспроможності підприємств галузі. Теорія і методи вимірювання. м. Курськ, ГУИПП «Курськ», 2010.с 87
12. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: навч. сел. – Київ: Центр навч. Літератури, 2008. 384с.
13. Душко А.П. Обеспечение конкурентоспособности ремонтно-строительных предприятий в условиях жилищно-коммунальной реформы: дис. канд. экон. наук: Санкт-Петербург, 1998. с. 221
14. Економіка підприємства: підручник. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 670 с.
15. Економічна стратегія фірми : учеб. пособие / под ред. А. П. Градова. СПб. : Спец. література, 1999. 589 с
16. Ермолов М.О. Чем отличается конкурентоспособность фирмы от конкурентоспособности товара. Как продать товар на вашем рынке / М.О Ермолов: Мысль, 1990. 364 с.
17. Етимологічний словник української мови (у 7 томах)/ Під ред. О. С. Мельничука, В. Т. Коломійця, О.Б. Ткаченко. – Київ: «Наукова думка», 1985. 570 с.
18. Іванов Ю. Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток: Монографія. СПбГУЭФ, 1998. 207 с
19. Забелин П.В., Моисеева Н.К. Основы стратегического управления: учеб. пособ. Информационно внедренческий центр, «Маркетинг», 1998. 195 с.
20. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией : учебник для вузов / М. И. Круглов. – М. : Русская Деловая Литература, 1999. – 768 с.
21. Котельніков Д. І. Управління конкурентоспроможністю: навч. сел. для студентів вищих навч.закладів. Київ: Видавничий Дім "Слово", 2008. 168с.
22. Кошелупов І.Ф. Програми підвищення конкурентоспроможності організацій. *Вісник соціально-економічних досліджень*, 2014. №1 (44).С. 219-225.
23. Кошельок Г.В. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства // Кошельок Г.В., Малишко В.С. // Економіка підприємства:

- сучасні проблеми теорії та практики: матеріали п'ятої Міжнар. наук.-практ. конф. 22-23 вересня 2017 р. – Одеса, Атлант, 2017. –С. 34-36.
24. Легкий В.І. Етапи оцінки конкурентоспроможності підприємства та види стратегій її підвищення. *Науково-інформаційний вісник. Економіка*, 2015 URL:<http://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/39-11-15.pdf>.
25. Літвінов О.С. Вплив органів державної влади на діяльність промислових підприємств як один із зовнішніх факторів їх конкурентоспроможності / О.С. Літвінов, Д.Д. Радулов // *Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення* : [монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013. – С.250-269.
26. Літвінова Ю.О. Проблеми забезпечення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах. *Управління розвитком*, 2013. № 9.С.35-37.
27. Максимова И. Оценка конкурентоспособности промышленного предприятия. *Маркетинг*, 1996. №3. с. 51-56.
28. Маренич А. Управление конкурентоспособностью предприятия. *Бизнес-Информ*, 1996. № 5 С. 23-27.
29. Москальчук С. С. Управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних економічних умовах. монографія / Саратов: КУБик, 2015. 238 с.
30. Ожегов С.И. Словарь русского языка / под ред. Н.Ю. Шведовой. Москва: Рус. яз., 1986. 1240 с.
31. Офіційний сайт ТОВ «Телекарт-прилад» URL:
<http://telecard.odessa.ua/ru/>
32. Піддубний І.О., Піддубна А.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник / за ред. проф. І.О. Піддубного. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. 264 с.
33. Портер М. Е. Стратегія конкуренції: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / пер. з англ. А. Олійника, Р. Скальського. Київ : Основи, 1998. 390 с.
34. Пострелова А. В. Оценка конкурентоспособности предприятия. *Молодой ученый*, 2013. №6. С. 398 – 402.

35. Приладобудування: Вікіпедія – вільна енциклопедія URL: <https://uk.wikipedia.org>
36. Пудичева Г.О., Цуркан С.М., Малишко В.С. // Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств : монографія. [За заг. ред. проф. О.Г. Янкового]. – Одеса, Атлант, 2017. – С. 191-198.
37. Резнікова О. С. До визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства» в умовах глобалізації. *Економічний вісник Донбасу*, 2013. № 2. С. 123-128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2013_2_22
38. Романенко В. Конкуренція і конкурентоспроможність. *Вісник Національної академії наук України*, 2013. № 8. С. 14-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2013_8_2
39. Скиба Г. І. Конкурентоспроможність як категорія і як властивість підприємства, що функціонує в умовах ринкової економіки. *Облік і фінанси*, 2012. № 1. С. 135-138.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2012_1_30
40. Стратегічний маркетинг як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства. URL: <http://www.zn.kiev.ua>
41. Транченко О.М. Конкурентоспроможність суб'єктів підприємницької діяльності: сутність, методи та критерії оцінки. *Облік і фінанси*, 2013. № 3. С. 143-148 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2013_3_22
42. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент. *Издательско- книготорговый центр «Маркетинг»*, 2002. 892 с.
43. Хруцький В.Є. Корнеєва І.В., Автухова Е.Э. Сучасний маркетинг: навч. посіб. Львів: «Фінанси і статистика», 2004. 461 с.
44. Шарко В.В. Конкурентоспроможність підприємства: методи оцінки, стратегії підвищення. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Мукачево, 2015 с. 120-126
URL: <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/12/2-4-2-2015-22.pdf>

45. Шинкаренко В.Г., Бондаренко А.С. Управление конкурентоспособностью предприятия: монографія. Харьков: Изд-во ХНАДУ, 2003. 186 с.
46. Шумпетер И. Теория экономического развития.: «Прогресс», 1982. с.289
47. Юданов А.Ю. Конкуренция: теория и практика: учебное пособие, 3-е изд. : Гном – Пресс, 2000. 325 с
48. Янковий О.Г. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2017. 470 с.
49. Янковий О.Г. Маркетингове дослідження ринків збуту автомобілебудівних підприємств України //Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 5 (15). – С. 70-75. [Електронний ресурс]– Режим доступу : <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n5.html>
50. Янковий О.Г. Маркетинговий інструментарій статистичної оцінки конкурентоспроможності підприємств //Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 4 (14). – С. 63-72. [Електронний ресурс]– Режим доступу : <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n1.html>
51. Янковий О.Г. Оцінка пріоритетності інвестиційних проектів // Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право. – 2013. – № 1. – С. 19-31.
52. Януйлович Ю.М. Дослідження сутності та трактування поняття конкурентоспроможності підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. №4. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64

